

Szerkesztőségi iroda:

Főiac, Osulak-féle ház,
hová a lap szellemi részét
illető közlemények
küldendők.

Kiadó hivatal:

Pollák Mór könyvnyomdája,
hová a hirdetések és
előfizetési pénzek
bérmentesen intézendők.

NEMER E.

Politikai, társadalmi, szépirodalmi és közgazdászati lap.

A háromszéki „Házilpar-egylet” és a „sepsi-szentgyörgyi önkényes tűzoltó-egylet” hivatalos közlönye.

Megjelenik ezen lap heten-
ként háromszor:
szerdán, pénteken
és vasárnap.

Előfizetési feltételek:

Helyben házhoz hordva, vagy
vidékre postán küldve
Egész évre . . . 6 frt — kr.
Fél évre . . . 3 frt — kr.
Negyedévre . . . 1 frt 50 kr.

Hirdetmények díja:

3 hasábos petit-sorért, vagy
annak helyéért 6 kr.
Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyilttér sora 15 kr.

Boszniából.

A Szapáry hadosztály vereségének megvilágosítására szolgál a „Neues Wiener Abendblatt” következő levele, melyet a Drina mellékéről küldöttek neki:

Csudálni lehet, hogy azok, a kik elkészítették a megszálás tervét, elégségesnek tartottak egy hadosztályt olyan földet teljesítésére, melyet még egyszer akkora erő sem lett volna képes végrehajtani.

Már július 20-án 25 tábor irreguláris, 5 zászlóalj rendes katonaság és 16 ágyú állott a Bjelina gracsanica vonalon a fölkelés szervezőinek rendelkezésére. Ezek közé nincs beleszámítva a több ezer görög keleti vallású keresztényen A Drina balpartján ötven négyezer mértföld területen a lakosságnak több mint $\frac{3}{10}$ része szerb. Ezeket szorgalmasan igatják a megszálás ellen. Moszkvai panszlávok, belgrádi omadinisták, cettinyei pártvezérek kezét nyújtottak a seik ül-izlam, Hadsí Loja és az albán liga ágenseinek.

A Drina jobb partjáról, Szerbiából özőnlöttek Boszniába a szabad csapatok az ephemer szövetség megkötése után. Meglehető biztos értesülés szerint ezek száma nem lehetett kétezeren alól.

Az idegeneket és belföldi hitsorsaitak is külön legiókba osztották. Fegyverzetük általában véve hátultöltőköl és hatsövű revolverekből áll. A főparancsnokságot török főtisztek vezették. Ezeket a bandákat jó posztókban helyezték el a Drinától Gracsanicáig. Fadejfferről azt híresztelték, hogy Cettinyébe ment, pedig átlátogatott a Drinán tulra, és értekezett a kereszttyén és mohamedán főcinkosokkal.

Szerbiából minden lehető eszközökkel segítették a fölkelést. Élelmezést, ágyukat, mind a Drina jobb partjáról szállítottak Boszniába. Mikor Szapáry átkelt a határon, a fölkelés már szervezve volt. Tulzás nélkül elmondható, hogy legalább is kétszer akkora erő állott vele szem-

közt. Ezenkívül uton-utfélen árulással kellett küzdenie A gracsanicaiak meghódolását jelentették ki, másnap azonban elészették fegyvereiket és hátulról nyugtalanították őt.

Az is bizonyos, hogy hercegovinai hirnőköt bátorították a felkelőket. Így jelentették, hogy Zupcsi és Duga hegyei közt 8000 hercegovinai áll készen, a kik nem bocsátják be Jovanovicot Graboróból üdvözlét küldte a szkupstina, melyen valamennyi hercegovinai képviselő volt, és a mely elhatározta, hogy erőlyes ellentállást fognak kifejtetni, és a bosnyák testvéreket valláskülönbség nélkül szintén arra bátorították.

A természetellenes coalitio Albániából is 10 000 embert vár, a kiknek megérkezésük napját is tudják. Az albán liga két küldötte e hó 4-ke óta Nagy-Zvornikban van.

Keleti Boszniába tehát tekintélyes erőt kell küldeni, és e mellett a nagyszámú tüzérségről sem szabad megfeledkezni. A mennyire képesek voltak, minden várost és falut megerősítettek. Nagy-Zvornikban újabb bástyákat építettek Bjelina nyolc sánccal van körülveve, és több ágyúval ellátva. A két Tuzlát palisádokkal és mely árkokkal veszik körül A fölkelők állítólag 12 megerősített helyre támaszkodnak.

Bilalovác khán a szerajevói uton kiváltképen meg van erősítve, és itt van a fölkelők főhadiszállása

Az okkupáció.

A „Journal des Debats” értekezik Bosznia elfoglalásáról és a többi közt így nyilatkozik cikkében:

Ausztria azon ponton áll, hogy választania kell a kicsinyes és nagy politika közt, kaland és oly vállalat közt, melyből a legszerencsésebb következmények származhatnak. A kicsinyes politika az lenne, ha megelégednék a két nyomorék tartomány megszerzésével, melyeket zavargó tartományok környeznek, melyekben elveszett előhad len-

ne az osztrák hadsereg. A nagy politika pedig az lenne, ha kitágítaná Európa mandatumát és a Duna egész mentében kiterjesztené protektorátusát. Ez utóbbi politika nemcsak hasznosabb, hanem kényelmesebb, sőt olcsóbb is lenne, mint az első. A mint számtalanszor fejtegettük Boszniát és Hercegovinát lehetetlen megtartani még nagy hadsereggel is, ellenben 20,000 emberből álló sereg Belgrádban elégséges lenne a béke fentartására az egész Balkán felsziget északi részében. Ez időtől kezdve ki lenne olta a panszláv conspiráció. A hatalmak egyike sem ellenezné, hogy biztosítsa Ausztria azon két tartományt, melyeknek szerzésével megbízták őt.

A boszniai zavargások okát illetőleg megbízható forrásból értesül a „Bud. Corr.” a következőkről:

A fölkelést nemcsak keleti Boszniában, hanem a dalmát határon és Hercegovinában, valamint Novibazár vidékén is szerb emissariások szítják, pénzrel és fegyverrel támogatják, sőt Magyarországból származó, de már régóta Szerbiában állandóan elfoglalt szerbek is tüntek fel Kulen-Vakuf, Osztrázac, Kljucs és Banjalukában, ez irányban működve. Mindenütt összeköttetésbe léptek a keresztény lakosokkal, őket nógatva, hogy egyesüljenek a törökökkel az osztrák-magyar „invasio” ellen, mert különben sokkal rosszabb sors vár rájuk, mint azelőtt, csak ha Szerbia okkupálja Boszniát, lesznek a lakosok boldogok és megelégedettek. A bosnyákok közt ezer és ezer példányban osztották szét a magyar területen megjelenő, de államellenes cikkekben bővelkedő szerb lapokat és ezekben a legkülönbözőbb variációkban olvashatja a nép, hogy Ausztra-Magyarország nincs jogosítva Boszniát okkupálni s hogy a bosnyákok csak fejtsenek ki minél nagyobb ellentállást. Minden szerb és montenegrói politika kalandor, kik az utolsó években feltűntek, most Bosznia különböző vidékein működnek és pénzzel sem takarékoskodnak.

A Szapáry hadosztály kudarcának okairól ezeket írja a „Neues Wiener Abendblatt”:

Azokban a kerületekben, melyeken e hadosztálynak kellett átvonulnia, a legfanatikusabb nép lakik. Itt tört ki a legtöbb lázadás, még a keresztény lakosok sem mondták az szelideknek. De a főparancsnokságnak kivált azt a tényezőt kellett volna még számításba vennie, hogy Szapáry gróf hadműködési vonala csak kevés óra járásnyira fekszik a Drina völgyétől, Szerbia határától, mely

TÁRCA.

Igy jártam én — barátságból.

— Valószínű történet. —

Egy hónap óta minden második napon levelet hozott a levélhordó. Valamennyit az én kedves Ernő barátom irta. Együtt végeztük iskoláinkat s míg az élet chaosába ki nem léptünk alig váltunk el néha rövid időre.

Válásunk nehéz volt, s csak két szerető barát alkothat fogalmat magának ziveink keservéről. Ó Pesten maradt, én eltemetkeztem az ország egyik zugában fekvő városkába. Szorgalmasan leveleztünk elválásunk óta mindig: az utolsó hónapban azonban meghatványozódott Ernő barátom levelezési buzgótsága.

De sorai nem voltak olyanok mint azelőtt. A jókedvű, élces fiut mintha kicsérélték volna. Életundág, embergyűlölés szözlött minden mondatából, s mindenik levél azzal végződött, hogy nagyon ohajt engem látni, siessek hozzá, sok közleni valója van a mit e földön — rajtam kívül, senkivel nem tudhat.

Legutolsó levele annyi keserűséggel volt tele, hogy komolyan aggódni kezdtem állapotára felett s elhatároztam, hogy meglátogatom.

Dolgaimat sietve rendbehozva, mindjárt következéskor a szomszéd városba hajtatok a vasuti állomáshoz.

A pénztárnál négy hölgy állott; jegyet váltottak Budapestre.

Pompás dolog — gondolám — utitársaim is lesznek, s nem fogok a hosszú uton unatkozni.

Megemlített kalapomat s magam is megváltam jegyemet.

A hölgyek ezalatt a perronon foglaltak helyet. Három közülük már jóformán átlépte az élet tavaszát, sőt ketten már a délen is tul voltak bizo-

nyára; a negyediknek arcát sűrű fekete fátyol borította, melyet egy percre sem lebentett félre.

De szép, nyulánk és még is telidél alakja fiatal leányt engedett sejteti a sötét uti öltöny alatt.

Már sokszor tapasztaltam, hogy vannak nők, kik menten minden feltűnési vágytól vagy kacárságtól, akaratlanul nagy mértékben vonják magukra a férfiak figyelmét. Ezek közé tartozott a fátyolos hölgy is.

A vonat nemsokára berobogott a csarnokba. Az utazók sietve szálltak be a coupékba. Vártam az utolsó csengetést a perronon járkálva. A jeladó harang harmadszor is megkondult s a négy hölgy — kiket egy pillanatra sem téveszték szemem elől — beszáll egy II-od osztályu coupéba.

Oh én balga! Meg vagyok fosztva egy ismerkedési alkalmától; hisz az egy jegyem a III-dik osztályra szól. Most az egyszer ugyan megjártam takarékságom és szórakozottságom miatt. De nincs mit tenni, a kondukteur elküldte az „einsteigen”-t s nekem csak a felszállás vagy az ittmaradás közt lehet választani.

Morogva foglakok helyet. Egy fütty, és a vonat elindul.

Csak ketten vannak osztályomban. Nem igen figyeltem rájuk.

A nap forrón süt le az égről s az átmelegült kocsiutózat olyan hőséget sugároz ki, mintha a velencei ólomkamrák egyikében volnék. Kinézek az ablakon. Ugyanekkor a szomszéd ablaknál is előtűnik egy fej.

Álmodom-e? Minő isteni látvány! A nő szépség eszményképe tekint reám. Mintha hatalmas villanyfolyam futná át minden idegemet. Alig pár arasznyi távolságra két szikrázó fekete szem, melyet soha még képzelnem sem tudtam. Csaknem érzem arcomon a varázs tűnemény lehelletét.

Ez a fátyolos hölgy. Nagy elfoglaltságomban képtelen vagyok egyetlen szócskát kiejteni, hogy vele beszédbe ereszkedhessem. Némán nézem őt,

és ő engem. Az állomások egymást gyorsan hagyják el, utasok szállanak le és föl: mi mindig nézük egymást. Az égető napugár barnára perzsel, a füst korma meglep, de a bűvölet nem szűnik.

Midőn a csábító szépségű fej egyszer vissza-húzódik, kissé magamhoz térek s egy névjegyet véve ki a tárcából el írom rá:

Nagysád!

Bocsánat, nem tudom mit cselekszem, el vagyok bűvölve, rendelkezék életemmel, csak jelöljön időt és helyet, hogy érzelmem bőség szaruját lábaim elé üríthessem. Különbön elveszem!

Aztán, a névjegyet kezemben tartva, ismét kihajlok az ablakon; s az égő szempár első megpillantására ismét félszemléletlenségbe esve, elfeledem, hogy mit akartam előbb.

Sehol ki nem szálltak egy percre is, s így én sem és így tartott ez Budapestig.

Mikor a vonatot az impostans üvegteretű csarnokba megállapodott, a négy hölgy sietve kiszállott, két rájuk várakozó kocsiba ültek és tova robogtak.

Reám nem várakozott senki; mint később tudomásomra jött, barátomat egyik ismerősevel folytatott sietős ügye késleltette abban, hogy elfogadásomra siessen. Egy várakozó lövönatu vasuti kocsiba ültem s átvéve a kalauztól a jegyet, elmélázva hajtám fejemet könyökömre.

Az ellenőrzés érintése riasztott fel gondolatimból.

— Jegyet kérek!

— Tessék! —

A férfi megnézte, a mit átnyújtottam, mosolygott és így szólt — Hej mikor én is fiatal ember voltam!

A vasuti jegy helyett az én fátyolos hölgyemnek szánt névjegyet adtam át.

Mikor megérkeztem barátom szállására, akorra ért haza ő is egy kocsin. Elbeszélte, hogy

szomszédság nagy veszéllyel fenyegetheti hadsergünket.

Ezek a jelek arra bírhatták volna a főparancsnokságot, hogy jelentékenyen megerősítse Szapáry hadosztályát, melynek végső balszárnyunkat kellett képeznie, mert 14,000 tényleges harcosával nem állhat szembe az öt fenyegető veszélyekkel.

E helyett még gyöngyítették ezt a hadosztályt. Elszakították tőle a 39. gyalogdandárt, melyet a Molinary és Cesarevics elite-ezredek képeznek és az erőlyes Kaissel tábornok vezényel. Még a lovassdandár egy részét is elszakították tőle, mely a hadosztályba volt beosztva, azon ürügy alatt, hogy az ottani talajon nem lehet jól felhasználni a lovasságot.

Igy tehát olyan számra csökkentették Szapáry hadosztályát, mintha mekkorával a hadi lábra állított dandár bir — és összes harcosainak száma semmiesetre sem lehetett több hat vagy hét ezernél. De még ezek sem vehettek részt a harcban. Nagy csapatokat kellett elszakítani a derékhadtól az elő- és utóőrség képezésére, továbbá a szárnyak védelmezése végett és cirkáló csapatokat is kellett kiküldeni; az élelmezési és lövész vonatokat csak nagy fődőzet alatt mozgathattak és az etappeok által menetközben és harc által okozott hiányok is nagyobbak voltak a megszállt sereg többi hadoszlopainál. Szapáry minden megtett mértődnél fogyni látta csapatait és végre is olyan kis csoportja maradt, mely katonáink vitészségének segítségével sem dacolhatott az ellenség túlnyomó erejével.

Bécs, aug. 16. A „Pol. Corr.“ jelenti Belgrádból: A szerb kormány biztosításai következtében a Drinánál felállított 100 embernyi figyelő hadtest felállításának célja csak ezen határ elzárása volt Szerbia felé, a megbízhatatlan egyének a határtól el lettek mozdítva. A szerb csapatok a törökök által megszállott Bukjukiadét elfoglalták, nemkülönben Ó-Szerbia felől a demarcationalis vonalat is kiűritették a törökök. A keleti Boszniában levő felkelők száma 16,000 emberre megy, — ezek legtöbbször arnauták, köztük van 200 a felkeléshez csatlakozásra kényszerített keresztény. Fadejeff 13-án elhagyta Belgrádot, miután fondorlatai a szerb kormány nyilatkozatán kudarcot vallottak, melyben az van mondva, hogy Szerbia semmibe sem avatkozik, mi ezen országot nemzetközi kötelességei ellentétbe hozhatná.

Berlin, aug. 16. A porta az európai kabinetekhez egy körlevelet küldött, melyben Görögország követelését elutasítja. A szárazföldi nagyhatalmak egy erőlyes jegyzéknek a portához küldésébe egyeztek meg, melyben azt utóljára szölik fel, hogy Görögországnak megfelelő határanyagobbitást engedjen. Anglia beleegyezése ezen jegyzékhez még nem érkezett.

Ragusa, aug. 16. Montenegrói Nikitának a hó 15-én összejevelete volt Grohoban hercegovinai vezetőkkel.

Bécs, aug. 16. Mitrovicából jelentik: Tegnap éjjel számos fegyveres mutatkozott a Száva mindkét partján Samác mellett, kik folyamóinket megrohantak. Ezek visszahúzódtak a túlnyomó erő elől; mire az ellen egy, a török oldalon horgonyzó s a duna-gőzhajózási társaság birtokát képező

mire ő az indóházhoz érkezett, én már eltávoztam s így sietve hajtottam haza.

A vizontlátás öröme közt kérdészködénk egymás állapotáról, miközben feltűnt előttem, hogy Ernő barátom valóban megváltozott, komoly sőt borongó kedélyűvé lett.

Megtudtam nemcsak a változás okát is.

Arabella, kit első szerelmének egész hevével szeretett, férjhez ment, s ez tette a jó fiut egész komorrá, embergyűlölővé. Sokat panaszkodott hűtlensége miatt; én minden lehetőt elkövettem vigasztalására. Csak a késő éj választott el, hogy nyugalomra térjünk.

Már három napig voltam vendége a nélkül, hogy meggyőző érveim kedélyét felvidíthatták volna, midőn a következő napon az ebédnél rendkívül vidám sőt kicsapongó kedvűvé lett Ernő barátom.

— Kedves Gézmá — mondá hirtelen — ugye megteszed érettem, hogy elmegy B. tanácsosékhöz s megkérded számomra leányuk kezét?

— Hogyan! — kiálték — hát Arabellát mégis felesled?

— Ó a hibás, nem én!

Természetesen, hogy kész valék Ernőért mindent megtenni. Magamat illendően kiöltöztetve a tanácsosékhöz hajtattam. Bejelentek. Bemutatva magamat petíciót a család fő elé terjeszttem. (Ernő barátom az öreg ur előtt gyermekkorra óta ismeretes volt.) A mama hajlandó, „de a dolgot nem szabad — ugymond — elsietni.“ Az öreg ur feltétlenül beleegyezik.

— Szólítsd be Laurát — mondá az öreg ur. Az ajtó kitárul, belép egy fiatal hölgy, velem egyet fordul a terem, szemem káprázik és össze-rogyom.

Két nap múlva tértem csak magamhoz a lábóbl.

A kit barátom számára megkértem, az nem volt más mint saját eszményképem: a fátyolos hölgy.

Gy. — ő.

teherhajtó és több kis csolnakot hatalmába kerített de a révet elfoglalnia nem sikerült. Ezen esemény a legközelebbi parancsnokságnak bejelentetett.

Bécs, aug. 16. A „Pol. Corr.“ jelenti Nándor-férférvárról. A szerb kormány biztosai szerint a 10,000 főnyi figyelő hadtestnek a drinai határon való felállításának célja, e határnak Szerbia elleni hermetikus elzárása; a nem megbízható elemek eltávolíttaták a határról. A szerb csapatok megszállták a törökök által megszállt volt Bajuk-Gadet, szintugy kiűriték a törökök a demarcationalis vonalat Ó-Szerbiában.

Hödel kivégeztetése.

A német császár elleni első merénylet tettese, Hödel, aug. 17-én reggel kivégeztetett Berlinben. Tegnap este, írják, a v. fegyházból a moabita-börtönbe szállították át. Heinicke fogházi lelkész igyekezett ájtatos oktatásokkal hatni a lelkére, de Hödel e szavakkal utasította el:

„Végig akarom játszani szerepemet!“
A vacsoránál vörös borral teli poharát felemelve felkiáltott: „Eljen a commune! Én vallás-talan maradok mindvégig!“

Még ma is elutasítá a papot.

Ma reggel vitték Hödel a börtönből a vesztőhelyre, a fegyház udvarában. Hollmann vizsgálóbíró felolvasta a halálítéletet és a koronahercegnek erre vonatkozó helybenhagyását, mely Hamburgból aug. 3-ról van kelteve. Hödel halálpápat volt, de belső izgatottságát úgyesen palástolta el.

A helybenhagyó rendelet felolvasása után Krauts poseni hóhér, hat segédével a tőkéhez vezető az elíteltet. Hödel azon ruhába volt öltözve, melyet a merény elkövetése napján viselt. Kabátját és mellényét gyorsan lehúzták testéről, ingét hátul felhasították és miután letérdelt, fejét oda-szorították a tőkéhez; karjait és lábait a hóhér segédei fogták.

Ezután a hóhér nagy ügyességgel hajtotta végre az ítéletet. Ezalatt a lélekharang mindig kongott. Hét óra után négy perccel mindennek vége volt.

A holttestet azonnal koporsóba tették és eltemették a börtön mellett. A kivégzés alatt mintegy 100 ember a börtön kapuja előtt állt. A hirdetési oszlopokra egy „intó hirdetés“ volt kifüggesztve, melyen az ítélet végrehajtását jutották köztudomásra.

Vidéki élet.

Ilyefalva, 1878. aug. 19.

Az ilyefalvi „Ifjusági önképzőkör“ által f. évi augusztus 7-én rendezett műkedvelői előadás összes jövedelme: 127 frt 40 kr. Szükségletekre elkelt 17 frt 36 kr. és így tiszta jövedelmül megmaradt 110 frt 4 kr.

Midőn körünk említett működéséről beszámoló, egyszersmind korábbi ígéretemhez képes, kedves kötelességemnek tartom hálával emlékezni meg azon szíves adakozókról, kik felülfizetéseik által előadásunk jövedelmét oly szép összeggre emelték.

Felülfizettek: Gróf Nemes Nándor ő méltósága 40 frtot, gróf Nemes János ő méltósága 10 frt, ügyvéd tek. Veres Gyula ur 5 frt, ügyv. tek. Kelemen Lajos ur 5 frt, ügyv. tek. Nagy Károly ur 2 frt, tisz. Demes Péter ur 1 frt, tisz. Magyar Károly ur 1 frt, tek. Petke Pál ur 1 frt, tek. Málík József ur 1 frt, tek. Sára Tamás ur 1 frt, tek. Sára György ur 2 frt, tek. Jakó László ur 1 frt, tek. dr. Nagy Gusztáv ur 60 kr.

Fogadják a mélyen tisztelt felülfizetők egyetünk nevében legfőbb köszönetemet kegyes partfogásukért. Legyen jutalmuk azon édes öntudat, hogy adományaik nem fognak léha módon elfecséreltetni, hanem annak árán egy virágzó közönség még virágzóbb ifjuságának — s merem hinni, hogy a jövő nemzedék szellemi felépülésének alapja vetetik meg.

Fogadják köszönetemet a működő ifjuság is fáradhatlan buzgóságáért, mellyel előadásunkat megelőzőleg és annak folyamában viseltek. Tegyenek máskor is és máshol is, a mikor és a hol a szépet elősegíteni, a nemeset felkarolni kell. Önökhez ilyen tettek méltók.

Végül nem tehetem, hogy községünk t. tanító-testületéhez is ne szóljak pár szót. T. tanító társaim most, valamint más alkalommal is meggyőződhetek a felől, hogy a mi szerény kis körünk í irányban és jó uton halad. Ugyanazért kérem teljes erejükből, teljes lelkekből odahatni, hogy közönségünk ezen — mondhatni: képző, művelő intézete ne jusson hanyatlásra, hanem az, a mi kis társadalmi életünknek mindenha gyupontja, szellemi életjege legyen és maradjon. Nem azért kérem önöket — jól megértsek — mintha eddigi működésük teljes elismerést nem érdemelne; hanem kérem azért, mert a közhasznú életmódján folytonos és soha nem lankadó buzgóságra van szükség. És főleg kérem azért, mert az a sok jó és szép, az a sok hasznos és szükséges ismeret, mit annyi fáradtsággal beoltunk az iskolában növendékeink lelkébe — bizony bizony sokaknál elvesz, megsemmisül, ha elhagyván az iskolát, sohase gondol többé az ott látottakra és hallottakra. Körünknek hivatása lévén felkarolni a növendéket ott és akkor, midőn az iskolát elhagyja; keblök kincs-

tárban sok becses kincset őrizhetünk meg az enyészettől — sőt tán gazdagíthatjuk is azt valamivel. Béke velünk!

László Lukács,
körelnök.

KÖZGAZDASÁG.

Háromszék jelen gazdasági viszonyai.

Hogy lapunk közgazdasági viszonyainkról ritkán emlékezik meg, annak nem annyira mi, mint lapunk vidéki munkatársai és levelezői az okai; mi igen szívesen nyitunk tért ilyen irányú értekezéseknek és vidéki tudósításoknak, mert elvégre is Bosznia és Hercegovina sorsát nem mi intézzük el, de igen is lehetne közgazdasági „ügyes-bajos“ dolgainkról eszmét cserélni a sajtó terén is s tán ennek több hasznát vennők, mint a magas politikának. — Az érdekes olvasó engedelmeivel csevegünk hát egy kicsit a mezőről izzadva hazatérő munkásokkal, gazdákkal, piacunkra jövő székely atyfiakkal.

Az őszgabona aratása elvégződött, a kalenyák behordattak, az aratás eredményét jó közepes termésnek konstatalhatjuk. Általában mennyiségre nézve jobb aratásunk volt, mint a közelebbi években; minőségére nézve a rendkívüli esőzések, áradások, az országon uralkodó üszög itt-ott erőlyen csapást mértek a gazdaközönségre.

De ezen csapásokat csak elviselnők, ha terményeinknek ára oly híhetlen gyorsasággal alá nem szállott volna piacainkon. Figyelemmel kísértük a pesti áremelkedéseket és csökkenéseket s htenként 5—10 kr különbözet mutatkozik; nálunk — hallatlan — a buzánál, rozsnál egy hét alatt, sőt a brassói piacon pár óra alatt 1—2, sőt 3 frt árkülönség mutatkozott.

Mi ennek az oka? Egyfelől az általános szegénység, pénzhiány, másfelől néhány brassói és vidéki molnárnak, lisztkereskedőnek egyedáruossági önkénye.

Hogy lehesen, hogy nálunk a minőség, sulyra, finom lisztattalomra nézve sokkal jobb buzának alább legyen az ára, mint a magyar alföldön a buzatermő Kanaánban? Felelet: mert néhány felgazdagodott malomiparos, szeszgyáros és gabonakereskedő piacainkon — ha észreveszik szorult helyzetünket — összesugnak és tetszés szerinti árat szabnak terményeinknek. A nagy adót fizetni kell, a gyermeket iskolába kell küldeni; ezenfelül innen is, tulról is szorongatják a földmívelő pénzért; alig várja, hogy nyakra-főre csépelhesen: kénytelen eladni gabonáját, úgy a mint veszik. A mult pénteken Brassóban, a tegnapi hétfőn városunkban tömve volt a piac gabonával; a sok eladó mellett alig néhány vevő; azt a buzát, a melyiket 9 frt, 9 frt 50 kron adunk ezelőtt pár héttel: most 6 frt, 6 frt 50 kron adtuk.

Vajon nem tudna a háromszéki gazdaközönség egy részvény-malom-társulatot felállítani?

Erről jó lenne gondolkozni!

Vajon azt az Oláhonnai kötött vámszerződést, mely a vasut kiépítésével végveszéllyel fenyegeti a háromszéki gazdaközönséget — jövőre nézve lehetne-e megváltoztatni?

Erről jó lenne gondolkozni a háromszéki s általában az erdélyi képviselőknél.

Tavaszerményeink közül a zab, árpa, búkköny kitűnő aratással kecsgetetnek. Csakhogy majd ezeknek sem lesz ára. Miből csinálunk pénzt?

Törökbuza-termésünket a sok eső, vízár részint tönkre tette, részint annyira megkésleltette, hogy ehez nem sok reményünk van; csak rendkívüli meleg, hosszú és dör nélküli őszi napok segíthetnének.

A pityóka igen fontos termény-ág nálunk; a rendkívüli esőzések következtében ezt is a ragya és pityóka-penész csaknem teljesen tönkre tette. Egy falusi barátunk már ezelőtt hat héttel figyelmeztetett, hogy a penész nagyban mutatkozik a fejlődő gumókban és a buja száraz tövén, ami kétségtelenül a pityóka fenésedését, rothadását fogja maga után vonni.

Szénánk nagyobb részét az árvizek eliszapolták, mivel fogjuk marháinkat kiteleltetni?

Igy vagyunk, uram!

Igy panaszkodnak faluról bejövő székely atyánkfiai.

Magyarország a párisi lókiállításán.

A földmívelési magyar miniszterium elhatározta, hogy Magyarország lótenyésztését, — közgazdaságának ezen egy legjelentékenyebb ágát, a Párisban 1878. szept. hó első napjaiban tartandó nemzetközi lókiállításán bemutatja.

Ezen határozat folytán ki kellett választanunk az álladalmi ménesekből azon példányokat, melyek az országos lótenyésztés javítására hivatott tenyésztőanyagot képviselendik a párisi kiállításán; és be kellett szerzetnünk az egyes jelentékenyebb tenyészvidékekről azon lovakat, melyeket magának az országos lótenyésztés jelen állapotának bemutatása végett küldünk Párisba.

A lovak kiválasztásánál, s egyáltalán az egész csoportos kiállítás rendezésénél két ur állt előtünk. A fény s a külső tündöklés utja egyfelől, s az őszinteség és valóság utja másfelől.

CSARNOK.

Éhség Chinában.

Már hosszabb idő óta uralkodik a legborzasztóbb éhség Chinában s csak nemrég esett pár napi eső, mely annak némileg határt szabott. — Hogy azonban mind ennek dacára mégis minden képzelt felülhaladó lehet a nyomor, kitűnik azon hiteles jelentésből, mely egy Shanghaiban jun. 13-án kelt levélben olvasható s a melyben leírt iséget, pusztulást, alig képes pár napi esőzés megszüntetni, annál kevésbé, mivel a nép leírhatlan nyomorított helyzetének az időjárás viszonyokon kívül más oka is van. A fentebb említett levél következőket mondja:

Az éhség, mely China négy tartományában már hosszabb idő óta pusztít, az utóbbi hetek s hónapok alatt rémületes voltából mítmeg vesztett; ellenkezőleg az általános siralmas állapotok mindinkább nagyobb mérvet öltének.

Száz és száz család tagjai kik azelőtt szó szerint bőségen éltek s minden további gondkodás nélkül éltek napjaikat, ma a szegénység oly pontján állanak, hogy gyakran a méreg-poharat választják, hogy legalább kioldásait idejét rövidítsék, mert meg vannak győződve, miszerint az éhhalál vár rájuk. Mily nagy különbség a hajdan és most közt! Azelőtt gazdagok, büszkék, kihívók, míg ma halványan s lesavanyodva vánszorognak ide s oda, mint gyászos kísértetek. Az éhség és kétségbeesés mind több ember kezébe fegyvert ragadtat, kik bandákká alakulva 80—90 személyenként remítik s pusztítják a különben is pusztulásnak indult nyomorút népet.

A hatóságok a rablóbandákkal szemben teljes tehetetlenség. Az emberi maradványok felemészése rég divattá lett. Ha valamely falu lakosságának már épen semmije sincs a mivel táplálkozhatnak s a borzadalmas halál alakját közelítenek: halomra hordják a környékbeli hullákat, felvágják altestüket, s kivéve abból a, beleket, a husos részt haza viszik, hogy e hajmeresztő táplálékkal éhűket pár napig csillapítsák. — Azelőtt halálbüntetés sújtotta a hulla-evőket, míg ma az éhség által kintzotnak nem csak nem undorodnak a holtak hústól, sőt annak elfogyasztása közben oly vadállatokká fajúlnak, hogy az éhen maradtak az eleveket is megrohanják, husokat leeszik, csak hogy irtózatoss bűntőlüknek valahogy eleget tegyenek. Csak a közeli városok kapui elé kell, hogy valaki menjen s mindenütt emberecsontokat lát szerte szét, melyekről a hus le van nyúzva. Az undorgerjesztő maradványok sokszor még meleg s nem ritkán láthatni, a mint a kétségbeesett embertömegek a hullákat szétmarcangolják s mint éhes kesszűk darabokra tépik. A hatóságok azonban az emberevők ellen fellépni rég lehetetlen dolognak tekintik. S ez emberevők nem csak itt s szörvénnyel fordul elő, hanem mindenütt, a birodalom mind a négy tartományában.

E vidékeken tehát most senki nem merészel utra indulni. Némely utközi vendéglőben az emberhus fogyasztás napirenden van. Biztosan mondhatni, hogy a birodalom határán belül minden ember élet a nap minden órájában veszélyben forog: a ki ma nem esik az éhségnek áldozatul, talán holnap arra van kizsárolva, hogy másoknak eledeleül szolgáljon. Egy európai utas közelebb egy asszonyt látott, ki egymásután férjének, fiának s két leányának hulláját felemészte; az asszony fénytelen szemekkel ült egy sarokkövön, pár perc múlva iszonyu görcsöket kapott, mire hanyat esett s kilehelte lelkét.

Legborzasztóbban dühög az éhség Schanz tartományban, a hol a mai napig 7 millió ember esett áldozatul az éhségnek.

LEGUJABB.

B'cs, aug. 17. A 20 hadosztálytól érkezett távirati jelentés szerint, azt tegnap d. e. Dobojnál a Boszna folyó partján tekintélyes haderővel támadták meg a felkelők; a támadások azonban, bár súlyos veszteségek mellett, visszavertek. — Többszöri felszólítás dacára is, a csapatparancsnokok — a folytonos menetek és csatározások következtében, eddig még nem küldhették be a veszteségi lajstromot — a tegnapi doboji csatában történt veszteségekről eddig csak a következőket jelenthetjük. Elestek: Grisshueber őrnagy a 39-ik, Sarlay a 48-ik gyalogezredből. Loy kapitány a 78-ik Schaffera a 61. ezredből. Végre Kreutinger főhadnagy a 61-ik gyalogezredből.

Beigrád, aug. 17. A „Pol. Corr.“ jelentése: A szerb pénzügyér Párisban több bankhálazzal 24 millió franknyi kölcsönt szorgalmaz, az utolsó háborúban csinált adósságok törlesztése céljából. A szerb kormány legszigorúbb rendszabályokat bocsátott ki, melyeknél fogva a szerb határ-lakosoknak mindennemű támogatás a bosnyák felkelés javára megtiltatik és büntetettik.

Spalato, aug. 17. Egy hírlik, hogy Jovanovic altábornagy, Don Ivan Musicnak 2000 emberre menő felkelő csapatát, mely f. hó 7-én Donja-Paskánál a parancsnok rendelkezése alá bocsátta magát, — a felkelő mohamedánok ellen portyázóul fogja használni.

Brood, aug. 12. Zepce városára is, mint Maglajra 50,000 frtnyi hadisarcot vetettek. Zepcsénél a

török felkelőket Omer aga s a kisázsiai Ibrahim vezette. A felkelőknél Snyder és Berdan-féle fegyverek voltak. Zepcsében különben úgy az állami, mint a községi pénztárt is kifosztották a felkelők.

Zágráb, aug. 17. Szapáry hadosztályát, mely folytonos harcok és veszteségek között egészen Dobojig volt kénytelen visszavonulni, tulnyomó elenség, a többi közt négy zászlóját rendes török katonaság támadta meg. E támadók több órát tartó és heves harcok után visszavonultak. Szapáry altábornagy így valószínűleg képes lesz mai állásában a már idűlőben levő erőseket bevárni.

Zeng, aug. 17. Mohamedán felkelők közöttök sok lovas, határfalainkat sőt városunkat is fenyegetik. A határok védelmére állított honvédség ellenük nem elég erős; a lakosság tehát maga is fegyvert fog, s éjjel az őráratokat végzi. — Ki van mutatva, hogy a felkelők közt igen sok görög keléti vallású található.

KÜLÖNFÉLÉK.

— **Király ő felsége** születésnapját városunk alattvalói ragaszkodásához méltóan ünnepelte meg. A tisztviselők és iparos testületek teljes számban jelentek meg a templomokban tartott isteni tiszteltetnél. Mozsárdörgés és katonai üdvölvések váltottak fel ezalatt egymást. Este a város díszesen ki lett világítva.

— **Tűzvesz.** Szeremján tegnap este 9^h, óra-kor Joó Zsigmond csüre ismeretlen módon meggyulladt. A szélcsendnek és elég ritka építkezésnek köszönhető főképen a tűz lokalizálása. A csür és vele kapcsolatban levő istálló azonban, miden ol-tási munka dacára teljesen leégett.

— **Műkedvelői előadást** tart f. hó 24-én az ügyefalvi ifjúság köréből alakult műkedvelő társulat. Kisfaludi K. „Szeged szegzei“ című 1 felvonásos vígjátékát adják elő. Az előadást zártkörű táncvigalom követi. Felülvezetések köszönettel vétetnek és hirlapilag nyugtáztatnak. Az előadás jó-vedelme az „olvasó-egylet“ javára fordítatik.

— **Öngyilkosság.** Ágya Judit aldobolyi szolgálóleány, ki már huzamosabb idő óta szolgált E — y urnál, ismeretlen indokokból mult éjjel felakasztotta magát. Holt teste a helybeli köz-kórházba szállítatott.

— **szentkatolnáról** tudósítanak minket, hogy tisztelendő Pál István, az egri lyceumnak volt kitűnő hallgatója, most már új áldozat, f. hó 11-én mutatá be első áldozatát, mely alkalomból Péter József plébános ur házában díszlakoma rendeztetett, hol számos felkészöntés történt ugymind: a felséges uralkodó házárt, erdélyi püspök Fogarasi Mihály ő nagyméltóságáért, az új áldozárért és kezeszszerűl Demény Gábor ur és kedves nejeért a szíves házigazdásért stb.

— **Gyöngéd nagyanya.** Borzasztó büntett követetett el néhány nap előtt a Bresciától nem messze lévő Lonató faluban. Egy parasztlány titkos szerelme gyümölcsöt, gyermeket szült. A leány anyja erre a csesemőt magához vette és élve egy sertésnek dobta oda, mely a gyermeket egyszer megharapta, de azután nem bántotta. Az embertelen asszony most sütkemencében akarta elégetni a gyermeket, de ez sem sikerült. E felett dühében picit unokáját két részre vágta és egy hegy hasadékába dobta. A bünt azonban csakhamar fölfedezték s anyja és leány most a tövény kezei közt vannak.

— **Értesítés.** A dévai m. kir. állami főreáliskolában az 1878/9 tanév szeptember 1-én veszi kezdetét, mikor a VII. osztály is megnyílik s a beíratko-zások aug. 29. 30. 31 napjain ejtetnek meg a javító és pótvizsgálatokkal együtt. Szegénysorsu de jó viselteti és kitartó szorgalmas tanulók tandíjmentességben esetleg ingyen élelmezésben is részesülnek. Déván, 1878. aug. 18. Az igazgatóság.

— **„A pozsonyi egyetem“** ügyében a vallás és közoktatásügyi miniszter Pozsony vármegye főispánjához levelet intézett, a melyben azt mondja, hogy az a cél legeg előtte: rendre-rendre lépésről lépésre teljes tudomány-egyetemet létesíteni Pozsonyban, az országnak Budapest után arra legkíváncsiabb városának, s így legalkalmasabb pontján; nemzeti képzést nyújtani az ország északnyugoti eme része ifjúságának is, s így azt is, a mennyiben magas tudományos pályára lép, a hazához kötni és életpályáján a hazában a hazának megtartani. A miniszter ennél fogva arra kéri fel a főispánt, hogy a város és vidék legtekintélyesebb és legbefolyásosabb egyéniségeit értekezetre gyűjtve maga köré, egy Pozsony sz. kir. városában fokozatosan létesítendő magyar tud. egyetem eszméjét előtők megpendíteni s annak elhelyezése és az e végből igénybe vehető helyiségek tárgyában velők eszmét cserélni, s nézeteiket vele, alkalmas időben közleni szíveskedjék.

— **Uj szédelési mód.** Schlosár Katalin korcs-márosnénál Budán Tában körutca 891. sz. a. meg-jelent egy egyén s azon hírrel állott elő, hogy férje, — ki nem volt honn akkor — 10000 forintot nyert egy sorsjegyen, miért is ezen összegnek fel-vételére 15 frt 30 krnyi bélyegre van szüksége. A jó asszonyt ezen örömhír egészen meglepte s a ki-vántösszeget kifizette, míg csakhamar haza érkezett férjétől megtudta, hogy rászedetett.

Szerkesztői posta.

Aeolusnak Tusnd. Festina lente.

Ha a magyar álladalmi ménesekből kiválasztottuk volna a legszebb példányokat, ha minden egyes törzsnek legkiválóbban sikerült, legfeltűnőbb egyedeit küldöttük volna a nemzetközi lókiállításra: bizonyára igen fényesen szerepeltünk volna ott.

A nagy közönség ezrei nem kérdezték volna azt: hiven képviselik-e az egyes példányok azon különböző fajtaikat és törzseket, melyek a magyar állami méneseiben neveltetnek, hanem valószínűleg egyhangú dicsérrel üdöztölték volna a szép látványt.

Talán a szakértők és bírák többsége is a ki-állított legkitűnőbb példányok után itélve meg államnéseinknek előtők ismeretlen anyagát, — a lehető legkedvezőbb bírálatra ragadtatta volna magát, s így a külső siker bizonyára teljes lett volna.

De ez ut nem vezetett volna oda, hogy a lókiállítást látogató közönség szakértő része, való-jában megismerje a magyar állami méneseiben tenyészített fajtaikat és törzseket jellegét; s így a jury elé szebb, de valótlán képet állítottunk volna.

Mi ezt az utat nem választottuk, mert nem lett volna a valóság útja.

Bele nyultunk az állami ménések egyes törzseinek általános nagy tömegébe, s a kiállításra épen azon példányokat jelöltük ki, melyek az egyes törzs nagy többségének jellegét — előnyével és hiányaival együtt — legnyilvánvalóbb képviseli.

Ezzel figyelembe vettük az állami ménések rendeltetését is, mely egyedül és kizárólag az általános országos lötenyészítés fejlesztésében áll. Egyes kiváló példányok által e célt nem érhetjük el, hanem igenis elérhetjük azáltal, ha az állam-ménesekből évenként a tenyésztők rendelkezésére kiküldött apalovak általánoson megfelelő jó tenyészanyagot képviselnek.

A nemzetközi lókiállításra küldött példányok után biztosan ítéltet a jury s a szakértő közönség ezen tenyészanyag általános minőségére felett.

A milyen az egyes törzsből kiállított mén és kanca, olyan körülbelül az egész törzs tulnyomó többsége.

Látni fogják tehát a magyar állami lötenyész-ítézetek hű és teljes képét, fény- és árnyoldalai-val együtt. Itéljenek felette oly elfogulatlanul és igazságosan, a mily realison jártunk el mi e kiál-lítás rendezésénél!

Ugyanezen utat követtük az országos löte-nyészítés bemutatásánál. Itt is sokkal fényesebb, sokkal hatásosabb képet nyújthattunk volna.

Ha kiválasztjuk az egyes nagyobb tenyésztők méneseiben található nemessanyagból a legkitűnőbb példányokat; ha a kisebb tenyésztők istállóiban is azt keressük fel, a mi legjobb: akkor a magyar-országi lötenyészítésnek ragyogó képét tapasztolhatta volna meg Párisban a viszonyainkat nem ismerő nagy közönség.

Itt azonban még inkább kötelességünk volna hű képet nyújtani. Komoly és fontos cél ugyanis az, melynek elérése lebegett szemünk előtt, midőn elhatároztuk, hogy az állami ménések tenyészanya-gán kívül be mutatjuk Párisban a népies lötenyész-ítés termelését is.

Nem cifra kiállítással kívánunk mi e téren ol-csó dicsőséget szereznünk; hanem be akarjuk bizo-nyítani a világ előtt azt, hogy a lötenyészítés Ma-gyarországnak egyik legjelentékenyebb termelési ága, s hogy bizonyos minőségű lovak tekintetében Európa legbiztosabb és legelősebb piaca Magyar-országban van. Mily fontos szerepe van Magyar-ország lötenyészítésének európai szempontból is, annak jellemzésére felhozzuk, hogy a m. királyság 5600 négy-szög mérföld területén, 15,417,000 lakos mellett 2,153,000 ló találtatott az utolsó népszám-lálás alkalmával, tehát minden mérföldnyire 385 ló, 1000 lakóra pedig 140 ló esik; s így a jelen tékenyebb európai államok között a lovak relatív száma tekintetében Oroszország után második he-lyen hazánk áll.

Hogy azonban lötenyészítésünk fontosságát feltűntessük, már itt is néhány szóval meg kell említenünk az anyag minőségét.

Egus velox hungaricus (A gyors magyar ló) név alatt évszázadok óta ismeri és becsüli már Európa a keleti származása, sebes, szívós és ki-tartó magyarországi hátsólovat.

Ezen fajta eredeti alakulásáról, fejlődéséről és jelenlegi állapotáról később tüzetesen szólnán. itt csak azt akarjuk kiemelni, hogy Magyarországnak 2 milliót meghaladó löletszámában legnagyobb egy harmad rész képviseli a fentebbi elnevezés alatt régóta ismert, de a kor kívánalmaithoz képest je-lentékenyen módosult kitűnő háts és könnyű há-mos lovat. A mint későbbben bővebben kifejtjük, Magyarország természeti viszonyai, égalja, közle-kedési szükségletei s külterjes gazdasági viszonyai ezen lófajta tömeges tenyészését igénylik.

Jelenleg tehát Magyarországon nem a nehe-zebb testalkatu igás és hirtős ló képezheti a tö-meges forgalom tárgyát, mert csak szörvénnyoson rendelkezünk nehezebb igás lóval, minő a perhe-ron, boudonais vagy norfolki; úgy szintén ter-metes nagy és mégis nemesebb hirtős lóval, minő az angol-norman, meklenburgi vagy az angol Coros-sier. Ezen természetes nagy fajta terjesztése és javí-tása természeti viszonyaink által alkotott korláto-lag — még a jövő jeladata nálunk.

(Vége következik.)

